

DAKAPO

Personaltidning för AB Bahco Ventilation Ansvarig utgivare Berndt Gustavson. Nr 4 1977

Vi befinner oss inte i någon kris

Vi nalkas nu snabbt årsslutet och är då som alltid inne i en hektisk slutsputt, framförallt när det gäller de anläggningsbyggande avdelningarnas färdigställande och slutfakturering av anläggningar. Vi är nu också inne i den tid, då planering och uppstartande av aktiviteterna för nästa år är i full gång, vilket naturligtvis ger mig anledning att nu rikta blicken framåt och försöka tolka i vilken konjunktur vi kommer att arbeta under 1978.

I förra numret av vår personaltidning beskrev jag ganska ingående vår konjunktursituation både i dag och under det kommande året, och det finns nu ingen anledning att revidera dessa synpunkter. Vad som är viktigt är att vi inte låter oss helt ledas av konjunkturen utan söker påverka vår situation genom egna ansträngningar, så att vi genom olika åtgärder säkrar vårt resultat liksom givetvis även sysselsättningen.

Vi befinner oss inte i någon kris, vilket en lokal avisatrott. Men vi vill genom planmässiga åtgärder undvika att komma i en sådan situation, och det är detta som saken gäller.

Vår verksamhet är i hög grad påverkad av byggbranschen. När volymen på byggandet minskar, så påverkar detta givetvis också vår försäljning. Vi kan motverka detta genom att inom ramen för den totalt mindre volymen öka våra egna marknadsandelar av vissa produkter och system och därigenom förbättra lönsamhet och verkstadsbeläggning. Vi måste också se till, att den överkapacitet, som uppstår vid en sjunkande volym, anpassas till verkligheten. Här kan det vara fråga om att flytta personal eller kapacitet från en verksamhet med låg aktivitet till en annan med en högre och kanske mer lönsam del av vår verksamhet. En viktig förutsättning för att vi skall lyckas med dessa åtgärder är en förståelse för förändringar bland all vår personal.

En annan viktig sak är också att utveckla vår internationella verksamhet, eftersom våra marknadsandelar utomlands är relativt små, och där alltså möjligheter till expansion finns. Detta måste dock ske genom väl avpassade produkter till utlandsmarknadens behov, och här kommer naturligtvis även prisfrågan in i bilden. För att kunna konkurrera med våra transportdyra produkter är det nödvändigt för oss att ha en viss form av slutmontering utomlands, vilket vi i dag har i våra bolag i Danmark och Frankrike. En ökad försäljning i dessa länder ger då omedelbart ökad effekt i våra svenska verkstäder genom ökad tillverkning av monteringssatser till monteringsfabrikerna.

Vissa olönsamma produkter plockar vi nu också successivt bort och siktar samtidigt på att få fram nya och mer lönsamma produkter. Ett ganska intensivt arbete på våra konstruktionsavdelningar kommer av allt att döma under nästa år att resultera i en hel nya produkter. Även detta ger oss förbättrade möjligheter.

Den tyngsta och viktigaste delen av vår anpassning till det hårda konjunkturläget ligger emellertid i en mycket restriktiv politik när det gäller våra kostnader. Ingenting får hindra oss från att ompröva eller skjuta på i bättre konjunkturer tagna »kostnadsbeslut». När konjunkturen vänder får vi givetvis på nytt taga upp dessa investeringar.

En total och långsiktig plan för de samlade aktiviteterna kommer att vara klar i början på nästa år, och genom de olika divisionerna kommer denna nya 3-årsplan att presenteras.

Jag vill också passa på tillfället att önska alla medarbetare en riktigt god helg.

Ingvar Seregard besöker Bahco

SIF

I början av oktober hade SIF-klubben vid Bahco Ventilation, Enköping besök av PTK-ordföranden Ingvar Seregard, tillika SIF:s förhandlingsdirektör, och Stig Söderberg, SIF:s förhandlingschef. De var inbjudna för att medverka vid ett klubbmöte och där besvara frågor och diskutera nuvarande och kommande avtal.

Besöket inleddes med ett sammanträffande mellan gästerna och VD samt vVD, där även representanter för SIF-klubben deltog. VD presenterade Bahco-koncernen och Bahco Ventilation och man samtalade om bl.a. MBL.

Innan klubbmötet träffade Ingvar Seregard och Stig Söderlund klubbstyrelsen och Seregard berättade att han bara besökt Bahco en gång tidigare. Det var 1954 i samband med en central förhandling. Nu räckte tiden inte till för företagsbesök i den utsträckning han önskade. Båda ansåg det värdefullt att genom direktkontakt med medlemmar-

na kunna inhämta synpunkter och uppfånga tankegångar inför förhandlingarna om MBL-avtalet och den nyligen påbörjade lönerörelsen för 1978.

Glöm inte
SIF-klubbens
traditionella barnfest
lördagen den 21 januari

SIF-klubbens styrelse 1978

C-A Svegmar (ordf.)
Bernt Nedar (v. ordf.)
Curt Olsson (sekr.)
Annalena Aleblad (kassör)
Sven Engvall (ledam.)
Örjan Hultwall (ledam.)
Kjell Wedebrand (ledam.)
Åke Jordenlov (suppleant)
Birgitta Buskenström (suppleant)
Kurt Belin (suppleant)

Helglön i samband med studieledighet

Metall och Verkstadsföreningen har träffat överenskommelse om helglön vid studieledighet enligt följande.

1. Är arbetare enligt bestämmelserna i verkstadsavtalets § 9 mom 2 (intjänat minst fyra semesterdagar) berättigad till helglön i samband med ledighet skall följande gälla. Under ledigheten utgår helglön för högst fem helglöneberättigade dagar.

2. Återgår arbetaren i tjänst vid verkstaden under minst en månad skall därefter infallande ledighet räknas som ny helglöneberättigad period. Beräkningen skall ske med utgångspunkt från första respektive sista tjänstgöringsdag i den aktuella perioden.

3. Helglön som uppbäres i samband med kortare avbrott i ledighet än en månad skall ej avräknas från de fem som anges i punkt 1.

Anmärkningar

1. Helgdag i skarven mellan ledighet och tjänstgöring hänföres till tjänstgöringsperioden under förutsättning att arbetaren arbetat ena kvalifikationsdagen.

2. Har arbetare uppburit helgdagslön i samband med ledighet och detta uppenbarligen leder till för hög semesterlön (helgdagslön) nästföljande år skall beräkningen anpassas till en aktuell nivå.

3. Uppbäres i samband med ledighet för studier statligt eller kommunalt studiebidrag för helglöneberättigad dag skall helglönen minskas med motsvarande belopp.

Studiebidraget är uträknat på fem dagar i veckan vilket innebär att för helglöneberättigad

lördag skall ingen avräkning ske utan helglönen betalas ut oreducerad.

Verkstadsklubben
Ulf Jaensson

Anmälan om arbets- skada

»Det är den försäkrade som skall underrätta arbetsgivaren om inträffad arbetsskada». Här skulle jag vilja rikta en mycket viktig maning till alla som råkar ut för en arbetsskada och det är att samtidigt som man underrättar arbetsgivaren om inträffad arbetsskada skall man också begära av arbetsgivaren att denne skriver en rapport om inträffad arbetsskada på särskild avsedd blankett.

Med vänlig hälsning

Ulf Jaensson

BAHCO KAN

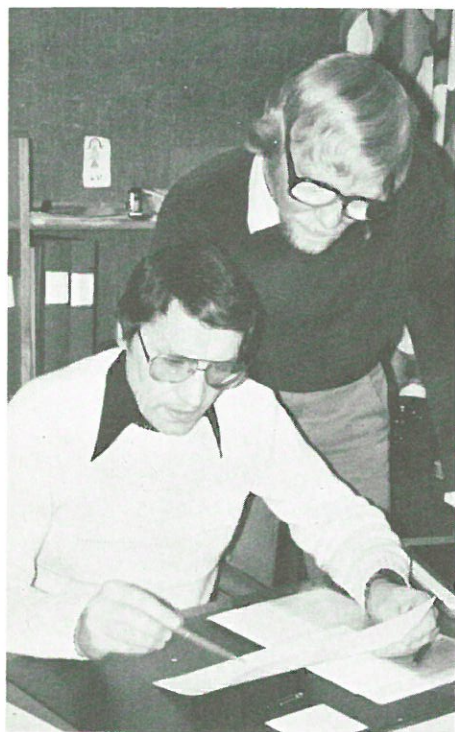
För ca ett år sedan påbörjades produktionen av det nya ABC-aggregatet i vår A-verkstad. Därför tyckte att nu var tiden mogen att tala med några människor som på något sätt arbetar med produkten både på produk-

tionssidan och marknadssidan. Intrycket är att man trots den relativt korta inkörningstiden redan har löst de väsentligaste problemen som följer med produktionen av en så stor produkt som ABC är.

att den är lätt att installera och lätt att serva och beställaren tycker om den för dess totalekonomiska egenskaper. ABC har nämligen ett konkurrenskraftigt pris och har dessutom en mycket bra verkningsgrad vilket leder till en klart fördelaktig driftekonomi för köparen. Kvaliteten är dessutom av mycket hög klass. P.g.a. den snabba efterfrågan i början hade produktionen vissa leveranssvårigheter, men nu upplever jag inte att det är några problem på den kanten.

Hur ser då produktionsledningen på ABC-tillverkningen?

**DV Nils Bagge och
DVG Åke Carlsson
säger så här:**

Inledningsvis vill vi poängtera att vi är mycket nöjda med den insats som gjorts för att få igång ABC-tillverkningen och den produktion som vi för närvarande har.

Ur produktionssynpunkt är ABC nämligen en mycket stor och tung produkt och för att klara tillverkningen har vi fått ta en relativt stor bit av A-verkstadens produktionsyta i anspråk och det har inneburit att vi »trängt ihop» lagerorderproduktionen på en mindre yta. Dessutom tillverkas en del av de större ABC-aggregaten på vår kundorder-

verkstad. Erfarenhetsmässigt vet vi att inkörningen av den här typen av produkt tar ca ett år innan man nått full produktionstakt, men tack vare ett mycket gott arbete från alla håll och kanter har vi kommit upp i den takt som marknadssidan kräver av oss på drygt halva den tiden.

Marknadssidan gjorde redan hösten 1976 en mycket bra insats för att marknadsföra ABC, vilket innebar att vi inledningsvis hade en hel del problem med leveranstiderna. Nu är vi mycket bra igång och vår målsättning är att svara upp mot de önskemål som säljsidan har på att ytterligare minska leveranstiden.

Vad säger nu marknadssidan om ABC. Går produkten att sälja?

SPK Bo Nilsson säger så här om den svenska marknaden: Jag vågar påstå att den är en av de bästa produkterna vi har. Den har väckt ett mycket gott gensvar hos konsulter, installatörerna tycker om den för

När det gäller utlandsmarknaden gick frågan till DEK Anders Ström: ABC är vårt flaggskepp och svarar idag för en väsentlig del av vår totala försäljning. Trots att den prognos vi gjorde var optimistisk har vi hållit den och det ser även positivt ut för nästa år också.

Norge är vår största marknad och därefter kommer Danmark som en positiv överraskning. I Frankrike görs en lokal satsning men man köper ändå en del både hel- och halvfabrikat från Enköping. England går också bra i sammanhanget.

Om jag får önska mig någonting så skulle det vara en ännu kortare leveranstid från verkstaden men jag vill samtidigt säga det att produktionen har kommit igång väldigt bra och det mesta ser ut att redan fungera. Men som sagt var kunde leveranstiden ytterligare förkortas med bibehållen hög kvalitet skulle mycket vara vunnet för oss på exportsidan, som ser ABC som en mycket viktig produkt för exportförsäljningen och som en produkt som är väldigt utvecklingsbar.

SITT ABC

Vad säger man i produktionen?

Åke Lind och Stig Svensson är båda arbetsledare inom ABC.

»För ett år sedan började vi med den första beredningsserien och det har naturligtvis varit en hel del problem att lösa under tiden, men för att vara en ny produkt och en så stor produkt har det gått väldigt bra. Samarbetet har varit mycket gott från alla parter och alla har varit med och dragit sitt strå till

samma sort och se'n blir det någonting annat, så det blir aldrig enformigt.

Ramarna kommer hopsatta hit och se'n görs de färdiga här och det innebär att man får sätta i luckor, filter, spjäll och fläktar och se'n emballeras de också här. Jag har jobbat i c:a ett år inom ABC och uppläggningsen har ju ändrats och förbättrats en del under tiden, men det finns ytterligare förbättringar att göra, som t.ex. att hänga upp tätningslisterna på rullar i taket i stället för att de ska vara på golvet. Men i stort sett flyter jobbet bra.

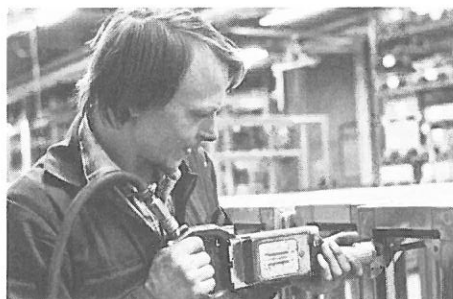

Åke Lindh, Stig Svensson, Vivianne Olsson

stacken från konstruktörer, beredare, planerare, verktygsskallar till medarbetarna på linan som verkamt bidragit till att svårigheterna övervunnits.

Sedan semestern är vi nu uppe i den planerade produktionen och det mesta vi gör är på kundorder. Leveranstiden har vi som regel inga problem med att hålla och om allting klaffar kan den nog dras ner ytterligare».

Eric Lövestav – gruppleddare på stora monteringen.

»Normalt jobbar vi två stycken med monteringen av de här stora skåpen, men just nu är kompisen sjukskriven så jag sköter den ensam tillfälligt. Jobbet är rätt så hyfsat tycker jag. Man gör upp till 10 skåp av

Tore Isberg och Conny Olsson arbetar tillsammans med att punktsvetsa ramarna till skåpen i storlekarna 1 till 6.

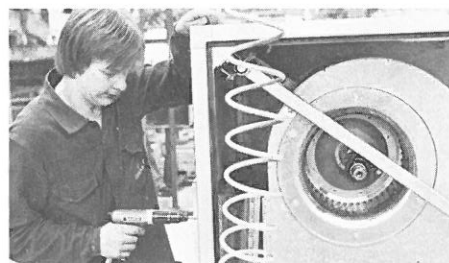

»Vi har varit med från början av ABC och även fått lägga en del synpunkter på tillverkningen som flyter ganska hyfsat nu. När vi svetsat ihop ramarna sätter vi också på lister och monterar på luckorna. Se'n går skåpet vidare inom linan för ytterligare kompletteringar av olika slag.

Eftersom vi har jobbat tillsammans under ganska lång tid nu har vi trimmat ihop oss ganska bra och vet hur vi ska ta det. Ibland växlar man skåpstorlekar litet för ofta så att man får hålla på att ställa om fixturen, men det innebär ju å andra sidan att det blir litet mindre enformigt. När vi ändrar storlek får vi

gå efter ritningar, och att läsa ritningar är roligt. Det kunde gärna få vara litet mer av den varan.»

Tomas Kalson

»Jag håller på med slutmontering av alla aggregat i storleksklasserna 1-5 och det innebär att man bl.a. får klistra lister, sätta in fläktar, sätta i väggarna och slutligen emballera det färdiga aggregatet. Jag började här efter semestern i år efter att tidigare ha jobbat på B-verkstan som svetsare, och det här jobbet tycker jag mycket bättre om och det beror nog på att jag är för ung för svetsjobb på B-verkstan. Så jag stannar gärna kvar här och jag tycker inte att det blir enformigt eftersom man får göra flera olika saker på varje aggregat och se'n kan man få hoppa in på andra ställen inom linan när nå'n blir sjuk. Dessutom tjänar man hyfsat här, så jag tycker att det är rätt bra som det är. Det värsta är att man ska in i lumpen i 15 månader från mitten av nästa år, och jag hoppas att jag se'n får komma tillbaka till linan när man muckat.

Bengt Eriksson

»Jag håller på med montering av spjäll i skåpen. Jag började i juni med spjällen och har dessförinnan pressat luckor under två månader. Innan spjället sätts på plats får jag också själv sätta ihop det så det blir en hel del handgrepp att lära sig. Men efter att ha gjort några skåp så flyter det skapligt nu, och eftersom jag håller på med 12 olika varianter, och därför måste tänka mig för innan jag börjar med ett skåp, upplever jag aldrig jobbet som långtråkigt. Vi har också varit med och lagt synpunkter på layouten och det gör vi fortfarande, men i stort flyter jobbet bra.

Hur känns det för en rektor att »prya» på Bahco Ventilation?

PRYO betyder praktisk yrkesorientering och är något som högstadiets och gymnasieskolans elever går igenom under några veckor för att få viss yrkeserfarenhet eller i varje fall lukta på arbetslivets villkor. Det fungerar väl inte alltid bra, men bedöms ändå vara av visst värde för det fortsatta studie- och yrkesvalet. Under fjorton dagars tid har vi haft en rektor som »pryo» på Bahco Ventilation. Han heter Hugo Wickström och är i normala fall rektor för Västerledsskolan. Dessutom är han aktiv politiker och ledamot i byggnadsnämnden för Enköpings kommun.

Yrkesorienteringen ingår i hans fall som ett led i fortbildningen av skolledare. Det är en tvåårig utbildning, som bl a inriktar sig på den nya SIA-verksamhet, som snart skall börja förverkligas. Huvuddelen av utbildningen är internatbunden (ca 25 dagar) men i utbildningsprogrammet ingår också samhällsinriktad praktik från näringslivet och den kommunala verksamheten utanför skolan.

Hur kom det sig att du valde Bahco Ventilation för din pryoperiod?

»I förutsättningarna ingick att man skulle välja en verksamhet, som var typisk för orten. Eftersom många av föräldrarna till mina elever arbetar på just Bahco Ventilation, valde jag det företaget. Dessutom var jag både intresserad av och nyfiken på hur ett stort ventilationsföretag arbetar. Som ledamot i byggnadsnämnden är jag ju med och fattar beslut om upphandling av exempelvis ventilationsanläggningar och där har jag en definitiv nytta av att veta mer.

Det program som du skulle klara av på fjorton dagar var ju verkligen omfattande. Har det varit jobbigt och är du nöjd med din »pryotid»?

Visst har det varit arbetsamt. Jag tror att jag fått titta på och ta del av nästan all verksamhet under den här tiden. Men det har varit oerhört givande och intressant. Jag är verkligen helnöjd och när jag smält och sammanfattat alla intryck så kommer jag också att ha stor nytta av

den här perioden. I framtiden är det meningen att flera lärare skall få möjlighet att på det här sättet informera sig om näringslivet på orten och dom har verkligen mycket att se fram mot.

Var det något du uppskattade särskilt?

Jag fick ett fint mottagande och väl förberedd information överallt. Särskilt intressant var det på konstruktionsavdelningarna, kanske därför att jag är intresserad av teknik och konstruktionsfrågor. Där hade man också ett program för mina pryande elever, som var bra och genomtänkt.

Det var också intressant att se hur anläggningsverksamheten går till på en stor byggarbetsplats (IBM i Stockholm). Jag var imponerad av yrkesskickligheten och tempot.

Vad tyckte du om arbetsmiljön på Bahco Ventilation?

Jag måste nog erkänna att jag kom hit med förutfattade meningar och trodde att det skulle vara bullrigare, mer pressande och svårare än det verkligen var. Visst är miljön hårdare än exempelvis skolans och visst bullrar det, särskilt i grovplåtsverkstaden, men ändå var det inte så farligt som jag trodde. Skolan kan också för den delen vara en bullrig och besvärlig arbetsplats.

Jag blev positivt överraskad av den goda andan mellan alla personalkategorier och även av fackklubbarnas verksamhet vittnade om stort ansvar och strävan till bra samarbete. Personalpolitiken verkade fungera och personalvården med bl a läkarcentral fungerade bättre än vad det gör på den kommunala sidan.

Hur skall du använda dina erfarenheter från Bahco?

Jag skall sammanfatta och utvärdera erfarenheterna i första hand. Sedan planerar vi att bjuda in näringslivets utbildningsledare till möten med våra yrkesvalskonsulenter och ur detta samarbete hoppas jag att vi får fram värdefullt material till den fortsatta pryoutbildningen för eleverna.

Dags igen för Hjord-Fonden

I februari är det dags att söka Hjord-stipendium igen. Det finns vissa faktorer som beaktas vid utdelningen av stipendierna, t.ex. hur länge man varit anställd vid Bahco, om man tidigare fått stipendium, vilken utbildningsbakgrund man har och vilka tidigare fritidsstudier man bedrivit.

Sök inte stipendium för utbildning som direkt berör dina nuvarande arbetsuppgifter. Den inryms i företagets ordinarie utbildningsverksamhet. Samma sak gäller facklig utbildning, som bekostas av de fackliga organisationerna.

Utbildningen ska bedrivas på fritid. Vill Du inte använda semestern kan Du få tjänstledigt för studier.

Några riktlinjer för utbildning

- * Varje chef är ansvarig för att medarbetarnas utbildningsbehov i arbetet tillgodoses.
- * Utbildning ska om möjligt förläggas på ordinarie betald arbetstid.
- * Den som i sitt arbete behöver kunna ett främmande språk kan delta i den interna språkutbildningen.
- * Alla kursanmälningar ska gå via PAU.
- * All utbildning ska utvärderas.
- * Ersättning kan utgå för frivillig utbildning om den bedöms vara till nytta för den anställda i arbetet.

Ytterligare upplysningar om utbildning finns i den personalhandbok som varje chef har.

Flextiden – tillägg

I förra numret av Dakapo hade vi en artikel om flextiden som gav upphov till en del frågor från några läsare. Det gällde främst R+-tiden där vi skrev så här: »Det förtjänar också påpekas att saldot får vara högst 300 min. och att tid utöver detta inte automatiskt får sättas upp som R+-tid. Det är endast beordrad övertid som får föras in på R+».

Till detta ska läggas att inarbetning av tid »timme mot timme» fortfarande får föras in på R+ men då ska man först ha träffat överenskommelse om detta med sin närmaste chef som godkänner det med attest på stämpelkortet.

Många svar på arbetsmiljö enkäten

Dakapo inbjöd i våras alla anställda att ge förslag till åtgärder avsedda att förbättra arbetsmiljön.

89 svars kuponger avlämnades. 51 av dessa kom från verkstadspersonal och 38 från kontorspersonal.

De flesta avdelningarna är representerade. Många vill ha åtgärder mot buller och luftföroreningar, men även ventilation i allmänhet ligger många varmt om hjärtat.

I några fall tycker man att det är för trångt på arbetsplatsen.

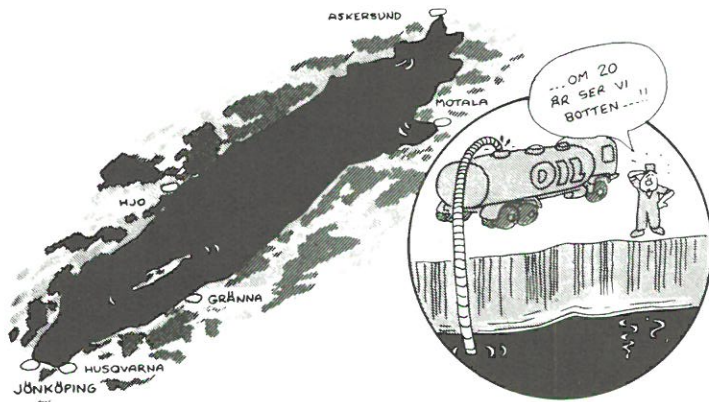
Därtill kan läggas att flera förslag tar upp problem som berör arbetsorganisation och arbetsmetoder. Detta berör kanske inte direkt arbetsmiljön, men kan säkert betyda en hel del för trivselen.

Ett svar som berör alla önskar att parkeringsplatserna utrustas med uttag för elektriska bilmotorvärmare.

Några av verkstadspersonalen har tagit upp löneformerna och talat om fast lön.

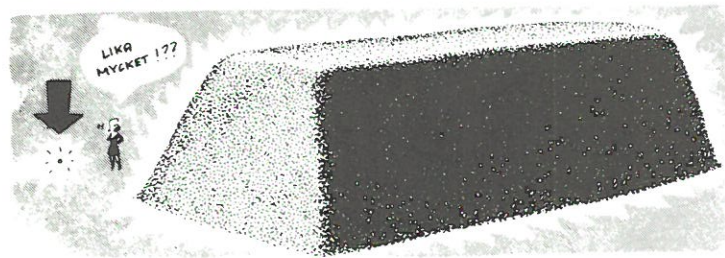
Skyddskommitténs arbetsutskott behandlar nu samtliga förslag och en första rangordning beräknas kunna göras vid skyddskommitténs september-sammanträde.

Industrin och energin...

KOL

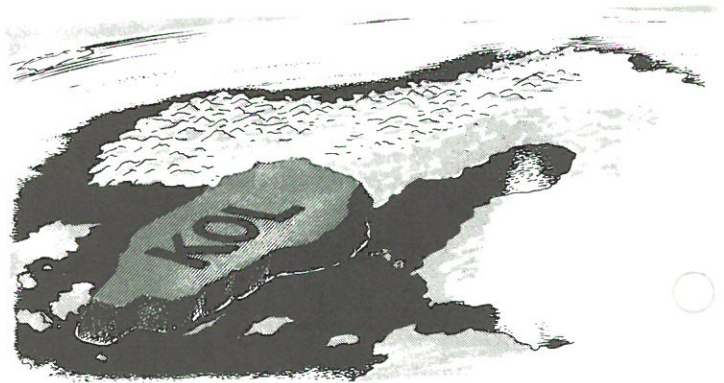
Har vi gott om. De kända tillgångarna motsvarar 10 000 miljarder ton olja! Översatt i stenkol skulle det bli en rejäl hög. Hela Götaland och Svealand täckta av tiotals mil koll Kol är dock dyrt att ta fram och har dessutom andra nackdelar.

– Vad har vi att "elda" med?

OLJA

De kända reserverna av olja är i dag ungefär 100 miljarder ton. Det motsvarar en oljesjö av i stort sett Vätterns format. Vätterns medeldjup är 39 meter. Världens årliga förbrukning motsvarar en avtappning som sänker oljevätterns yta 1,5 meter varje år! Dvs dyker inga nya storfyndigheter upp tar oljan slut kring år 2000.

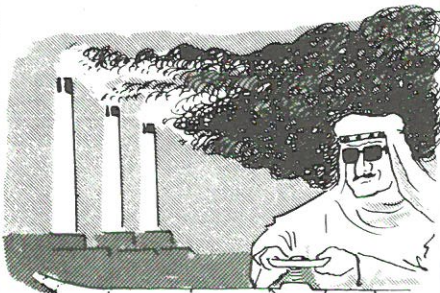
URAN

Urantillgångarna beror litet på vilken typ av kärnkraftverk man räknar med. Reagen utan framtida brytare motsvarar uranet 160 miljarder ton olja. Med brytare ökar tillgångarna hundrafalt. Ett kilo uran ger lika mycket energi som tre miljoner kg kol!

Vilket är bästa sättet att producera energi?

GEORGE BEVERLOO

OLJA

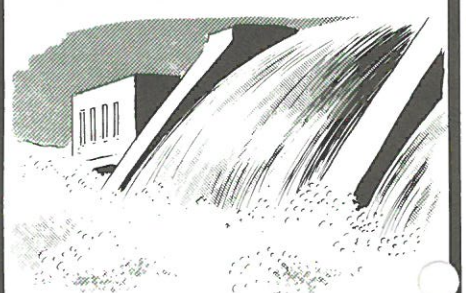
Importeras. Dyr. Tillgången kan strypas politiskt. Oljeförbränning ger stor miljöpåverkan. Stoft i massor, koloxid, svaveloxid, kväveoxid etc...

KOL

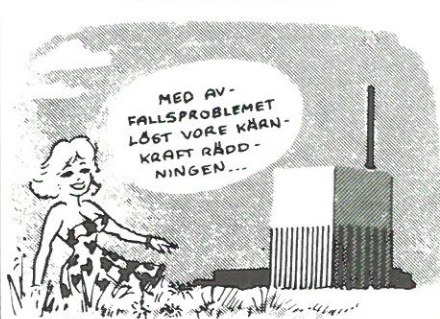
Importeras men tillgången är ganska säker. Dyr. Miljöpåverkan vid förbränningen är mycket stor. Nästan sex gånger större mängd stoft sprids än från motsvarande oljekraftverk.

VATTENKRAFT

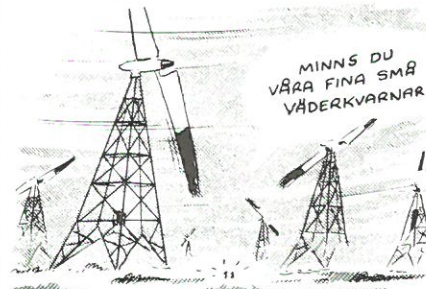
Rent och friskt, miljövänligt trots visst intrång i naturen. Vi har redan byggt ut 65,6 % av vår tillgängliga vattenkraft.

KÄRNKRAFT

Bränslereserv finns i landet. Inga luftföroreningar i vanlig bemärkelse. Tillåten strålning är satt till 1/4 av den som ständigt "duschar" oss från rymden. Problemet är det radioaktiva avfallet som måste upparbetas och lagras säkert. T ex i bergum.

VINDKRAFT

O, ja. Tjusigt. Vinden smutsar inte... Tyvärr blåser det dock inte tillräckligt hårt i landet. Tusen jättvindkraftverk med 70-meters snurror (det är högre än Hötorgsskraporna!) skulle täcka större delen av Öland för att få spelrum – och ändå i gynnsammaste fall inte ge mer energi än ett enda aggregat vid kärnkraftverk.

SOLEN DÅ?

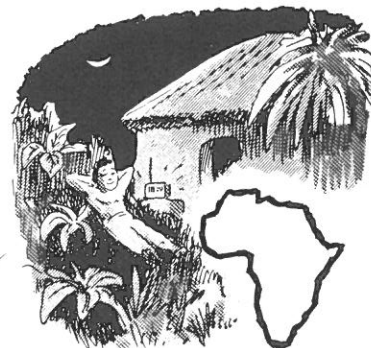
Solstrålningen kostar inget – men det gör anläggningarna för att utnyttja den. Ett kraftverk av normalstorlek skulle behöva en kvadratmil speglar! Ingenting för industrin.

Hur mycket energi förbrukar vi?

Du själv förbrukar c:a 40 Watt — ytterst genom att ATP (Adenosintrifosfat) i dina celler ordnar födas biologiska överföring till muskelarbete. Även en begåvad hjärna lär klara sig på 10 watt.

Sverige är storförbrukare. Under 1975 vältrade vi oss i 440 miljarder kilowattimmar. Gör faktiskt ensamt av med lika mycket elenergi som hela den väldiga afrikanska kontinenten.

Svenska industrin — som år 1975 hade över en miljon anställda — förbrukade 42 % av denna energimängd.

Vi kan välja flera vägar att framställa energi, men på en punkt har vi bara ett val: **vi måste spara in på vår energiförbrukning!**

Hur spar man energi?

Nära hälften av industrins energibehov går faktiskt till — uppvärmning av byggnader! Snabb vädring och annars stängda fönster och portar minskar energin.

Vettig snålhet med ljuset. (Släckt när ingen är inne)

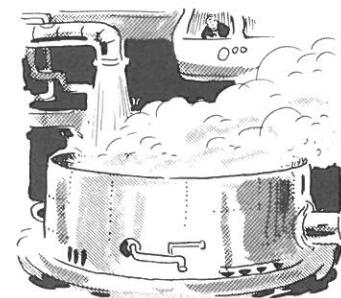
Låt inte varmvattnet forsa i onödan. Se till droppande kranar.

Kolla pannanläggningen. 1 mm sot i pannan drar dyr onödig energi.

Låt utvändigt ljus (fasad, skyltar etc) släckas automatiskt under "onödiga" timmar.

Vattenåtgången kan kanske minskas (särskilt varmvatten) vid processer utan att produkten försämrats?

Går det att samordna transporterna? (Du själv kan t ex kompisåka, turas om att ta egen bil till jobbet)

Du ja... När Du flyger till Kanarieöarna gör Du av med lika mycket bränsle som en småbil förbrukar på 6-7 månader. Varje passagerare alltså!

Och slösar Du med gummi, nylon eller plast, så slösar Du med olja...

Det är litet tråkigt att behöva spara på energilyxen, men vi måste faktiskt göra det. För kommande släktens skull.

Bildsvep från industridagarna

De av S-divisionen genomförda industridagarna blev en stor framgång på alla ställen den arrangerades. Förutom i Enköping den 12 oktober genomfördes programmet i Karlstad, Göteborg, Malmö, Växjö och Linköping.

Här presenterar vi ett bildsvep på de överallt välbesökta industridagarna.

SPA Tomas Hörz och SPB Robert Johansson samlar sig före föreställningen.

Margareta Norberg, karlstad, och SPT Sten Holgersson studerar gästlistan.

Efter föredragen svarade Bahco-folket på frågor från gästerna. Här förklarar Tomas Hörz något värmetekniskt medan STI Ragnar Järmyr, S-RSV Rolf Wik (bakom Tomas) och ING Ingemar Tranelid är beredda att ta nästa fråga.

En frågetävling avhölls efter varje middag. SPA Robert Johansson och SII Göran Magnsjö samlar in snabbt frambringade svarsblanketter.

Bakgrunden står i alla fall klar när SR Arne Wilhede hastar förbi på väg att hålla föredrag.

Carlos Rebel, Stockholm, löser ventilationsproblem tillsammans med en gäst efter middagen.

Vi har sålt vår bilvärmarrörelse!

Den 2 december i år träffades ett avtal mellan AB Bahco och Blackstone Sweden AB som innebär att Blackstone från den 1 mars övertar Bahco Bilvärmare och Bahco Hyttventilation.

Avtalet gäller för samtliga marknader och omfattar även service-, garanti- och reservdelsåtaganden för produkterna.

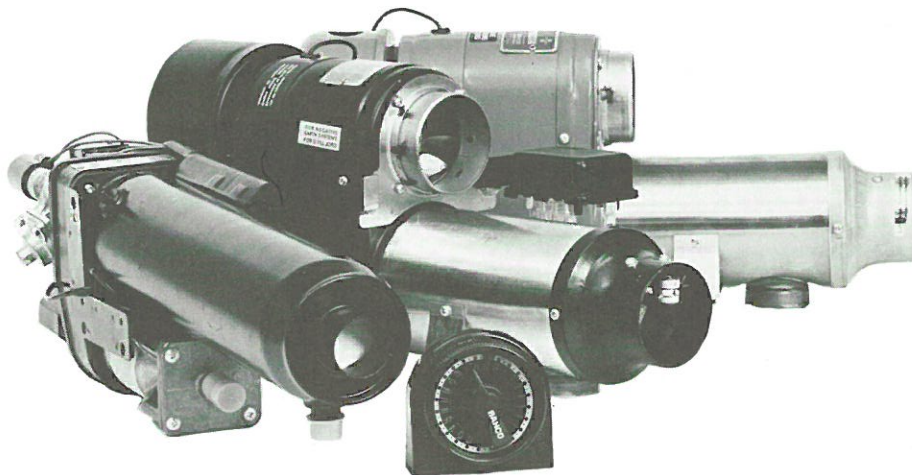
En bra uppgörelse för oss!

»Det här är en bra uppgörelse för oss», säger Rolf Åkerlind, VD för AB Bahco Komfort. »Vi har haft ett

för litet produktsortiment att arbeta med på fordonssidan, vilket gjort att bl a kostnaderna för marknadsföringen inte kunnat fördelas på ett tillräckligt stort antal produkter. Och att utveckla produkter för denna bransch är mycket kostnadskrävande. För oss innebär uppgörelsen att vi kan genomföra en länge önskad strukturomvandling med ett vidgat program för komfortkyla och byggprodukter. Dessutom får vi möjlighet att kraftsamla våra resurser för att förverkliga målsättningarna när det gäller export.

En mycket viktig del i uppgörelsen var att säkerställa kontinuiteten för service, garantiåtaganden och reservdelar till våra nuvarande kunder på bilvärmare och hyttventilation, och de utfästelser som Blackstone gjort är helt tillfredsställande i det avseendet».

Vad innebär avtalet för oss?

Fram till den 1 mars kommer vi att tillverka och marknadsföra Bahco Bilvärmare i full utsträckning. Dessutom kommer vi att tillverka ett buffertlager och reservdelar för Blackstones räkning.

Efter den 1 mars kommer vår produktionsapparat för produkterna att demonteras och flyttas.

Några varsel om friställningar av verkstadspersonal eller tjänstemän är inte aktuella på grund av försäljningen. Vissa omgrupperingar kommer successivt att ske till de utökade satsningarna på nya produkter och nya marknader.

Samrådsgrupperna inom Bahco Ventilation och Bahco Komfort har hela tiden hållits informerade om förhandlingarna som lett till denna överlåtelse.

Vad är Blackstone Sweden för företag?

Blackstone Sweden är det svenska företag, som ingår i en amerikansk koncern inom fordonsbranschen. Volvo är i sin tur delägare (ca 30 %) i Blackstone. Vid sina fabriker i Sölvesborg tillverkar Blackstone kylare och standardvärmeutrustning för den europeiska bilindustrin, bl a till Volvo.

Som ett dotterbolag i Blackstone ingår också det holländska företag, Blocsma Radiateurenfabriek, som under många år varit återförsäljare för Bahco Bilvärmare på den holländska marknaden.

Bahco Bilvärmare – historisk kavalkad Utvecklades under Primus-tiden

Bahco Bilvärmare utvecklades och introducerades på marknaden 1959, under den tid som Primus ingick i Bahco-koncernen. Vid försäljningen av Primus till Essokoncernen ingick inte bilvärmaren i avtalet och produkten döptes om till Bahco Bilvärmare. På 60-talet hade den utvecklats till den marknadsledande produkten inom detta område i hela Skandinavien. Tillverkning och marknadsföring svarade Bahco Verktyg för.

än tidigare bilvärmare. På grund av ett leveransfel av den bränsleregulator som ingick som en komponent i värmaren, fick vi ett mycket stort antal reklamationer under premiärsäsongen. Problemen löstes med en stor kraftsamling och sedan dess har reklameringsfrekvensen stadigt gått ned. 3500-värmaren har dock hela tiden producerats samtidigt med 4000-värmaren, dels i ett dieselutförande och dels i ett specialutförande för Volvo.

Kostnadskrävande marknadsföring

Trots att bilvärmaren var en attraktiv produkt för oss, var den också mycket kostnadskrävande. Vi sålde inte bara produkten till biltillverkare, importörer och verkstäder, vi sålde ett helt paket som innefattade bl a montage- och serviceutbildning samt ett omfattande reklamprogram. Dessutom hade vi serviceinspektörer som fick resa runt och hjälpa företagen med service under hela säsongen. Kostnaderna för att genomföra ett sådant program är mycket höga och det krävs flera produkter för att kunna få en gynnsammare kostnadsfördelning.

Överfördes till Bahco Ventilation i samband med flyttningen till Enköping.

Kort efter flyttningen till Enköping sedan Bahco's anläggning vid Essingen försåldts, flyttades produktion och marknadsföring över till Bahco Ventilation, där produkten till att börja med blev en separat försäljningsavdelning. Senare kom den att integreras i R-sortimentet. Under denna tid utvecklades de nuvarande 3500 och 4000-modellerna av Bahco Bilvärmare.

Besvärligt i starten för 4000-värmaren

Till säsongen 1970-1971 var den nya 4000-modellen klar att introduceras på marknaden. En ny typ av bilvärmare, som kopplades till bilens ordinarie värmesystem och därmed krävde mindre ingrepp i bilen

Hyttvärmare och hyttventilation

Under de senaste åren har en del nya produkter utvecklats av Bahco för att komplettera programmet. En portabel hyttvärmare som lätt kan flyttas mellan olika fordon och en utrustning för hyttventilation i traktorer och arbetsmaskiner. Marknadsunderlaget var dock inte tillräckligt stort för att utjämna de höga kostnaderna för en aktiv bearbetning av fordonsbranschen.

NYTTNYTTNYTTNYTT

Många nyheter i Bahco Komforts sortiment

Det har varit mycket aktivitet på Bahco Komfort när det gäller nya produkter. Innan året är slut har man faktiskt hunnit med att introducera tre nyheter på marknaden.

Bahco Avfuktare

En ny typ av "byggdork", som kompletterar det övriga luftvärmeprogrammet. Avfuktaren torkar genom kyla, dvs den fuktiga luften berövas sitt vatteninnehåll med hjälp av ett kylbatteri och eftervärmes sedan innan den sändes tillbaka i rummet. Fördelarna är framförallt ekonomiska och energisynpunkter. Den här typen av utrustning kräver bara ca 20 % av den energi som åtgår vid torkning med hjälp av enbart varmluft. Metoden kommer främst till användning vid översvämningar, ledningsbrott på vattenledningar och efter målnings- och golvläggningsarbeten.

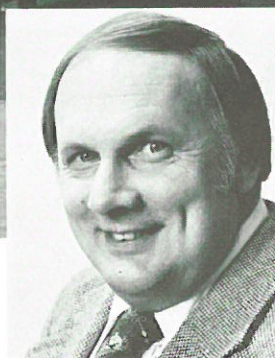
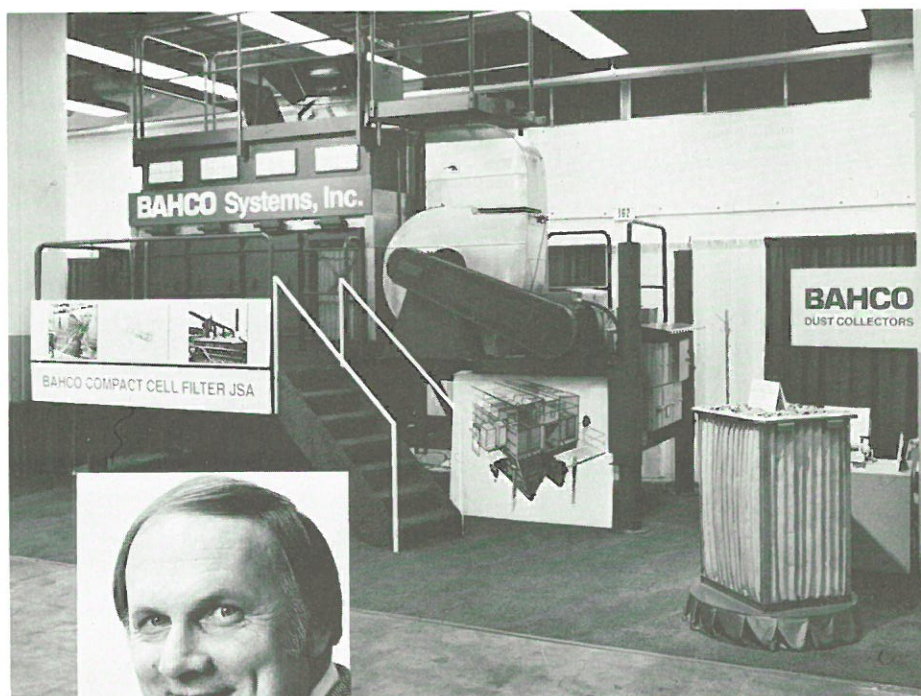
Avfuktaren kan arbeta i temperaturer ända ned till 0°C. När det gäller att klara arbetsplatsvärmen behövs luftvärmare i samma utsträckning som tidigare.

Bahco Luftrenare

Under hösten introducerar Bahco Komfort även två typer av luftrenare med elektrostatiska filter. Den ena, HFA, är en liten, tystgående och effektiv renare för mindre lokaler (kontorsrum, sovrum, m m) som dessutom är mycket prisbillig.

Den andra är för större utrymmen, upp till 120 kvadratmeter. Den är utrustad med flera filter, bl a ett kolfilter som tar bort lukten av tobaksrök m m och den har också en inbyggd skivjongenerator, som förser luften med negativt laddade joner innan den blåses ut i lokalerna.

Nya spärrfiltret på Amerikautställning

Den andra generationen av Bahco Kompaktcellfilter har sett dagens ljus och har nyligen börjat marknadsföras. Kampanjen går i tecknet av Columbi ägg. Amerikauptäckarens kantstötta ägg står som bekant som symbol för en genialisk lösning på ett till synes lösligt problem. För Columbus gällde det ju att ställa ett ägg på högkant – för oss att utveckla ett spärrfilter med helt unika data.

Den nya generationens fullständiga namn är Bahco Kompaktcellfilter JSA. Titeln som filtret skulle kunna göra anspråk på vore världsmästare. Det vore inte orätt – bättre filter finns helt enkelt inte.

Vad är naturligare för den världsbäste än att söka sin lycka i det stora landet i väster? För att presentera vårt nya filter för den amerikanska marknaden och då i första hand för stålindustrin, deltog vårt amerikanska dotterbolag Bahco Systems Inc. nyligen i den stora utställningen Steel's Big Show i Cleveland, Ohio. Utställningen, som är en av världens största expositioner, ägde rum första gången redan 1919. Den samlar utställare och publik från jordens alla hörn.

Under utställningen ges tillfälle att lyssna till inbjudna föreläsare, som där redovisar sina senaste rön inom forskning och utveckling. Nyheten om vårt senaste filter föranledde arrangörerna att inbjuda luftvårdsdivisionens John-Eric Jonsson. Han valde att tala om »Modern teknik vid rening av processgaser från ljusbågsugnar». John-Eric berättade om vårt unika kompaktcellfilter, tillämpningarna vid stålverken i Långshyttan och Hofors och fick sedan fullt upp med att besvara alla intresserade frågor. Uppgifterna om tillåten belastning, ljudalstring och stömission gjorde mången förvånad. Ja, någon faktiskt betvivlade emissionen, dvs stoftkoncentrationen i rengasen, och ifrågasatte om det inte förelåg ett decimalfel. Egentligen var inte frågan omotiverad. JSA-filtret har faktiskt tio gånger bättre avskiljningsförmåga än sin föregångare JSB. Efter anförandet beställde omkring 75 åhörare en utskrift av föredraget. Och även senare har det kommit frågor och beställningar om utskrifter.

JSA-filtret i sin monter blev livligt uppvaktat. Det förevisades av Ingemar Kärvegård och Tony Craig från Bahco Systems Inc. biträdda av sin PR-konsulent Reginald Dellow samt av John-Eric Jonsson och Agne Mattson från Bahco Ventilation i Enköping.

Dakapo önskar alla läsare en riktigt God Jul

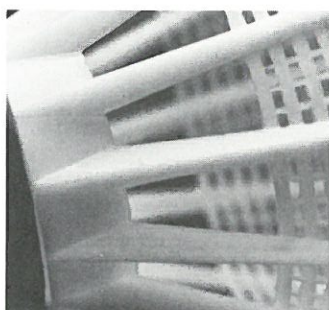
JULPYSSEL

Bildgåta

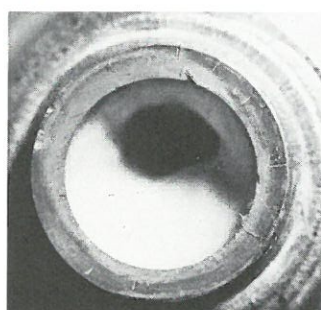
Kan du tolka vad de här bilderna föreställer? Sänd in ditt svar till Dakaporedaktionen. Först öppnade rätta svar ger överraskningspriser.

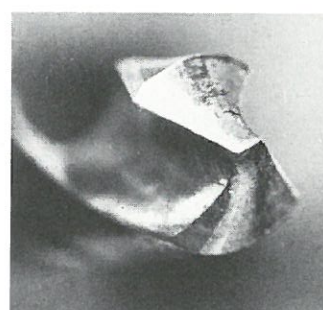
1

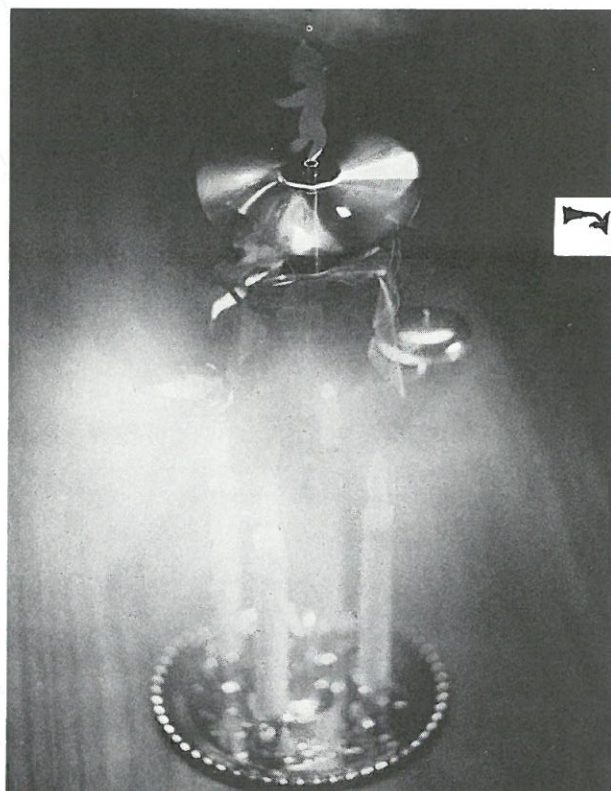
2

3

4

Julkrypto

Inget vanligt korsord. Här gäller det att lista ut vad siffrorna i varje ruta representerar för bokstav. Hela alfabetet utom Q finns med. En viss ledning får du om du löser texterna till vinjettbilden. Först öppnade rätta lösningar får överraskningspriser.

NamnAnst.nr.....

sport och motion

Korpfotboll 1977 11-mannalag

I årets serie och cup var det nära en dubbelseger för Bahco Ventilation. Cupen vann vi överlägset och vi uppnådde en andra plats i serien.

Som lagledare tycker jag att det var en fin kamratanda inom laget, ett gott uppförande på plan och ett suveränt fotbollsspel av högsta klass inom korpen. Mitt beröm går också till vår duktiga målvakt Kjell Johansson.

Sammanlagt i serie och cup gjorde vi 28 mål.

Målgörare:
M. Horwarth
O. Borén
K. Walger
N. Björklund
M. Forslund
S. Strömberg
B. Bagge
G. Lindgren
K. Lindholm

9 mål
5 mål
3 mål
3 mål
3 mål
2 mål
1 mål
1 mål
1 mål

Medverkande:
E. Lövestav, S. Strömberg, O. Zetterlind, T. Isberg, M. Forslund, K.

Lindholm, K. Johansson, M. Horwarth, N. Björklund, O. Borén, K. Walger, B. Bagge, U. Jaensson, G. Lindgren.

Olof Zetterlind

Brottarklubb	9	8	1	0	19-	4	17
Bahco Vent	9	7	1	1	22-	4	15
Sampo	9	5	2	2	16-	11	12
Affärs	9	4	3	2	20-	13	11
Kommunal	9	3	3	3	13-	8	9
Kumlings	9	3	1	5	10-	18	7
Munksundet	9	2	2	5	7-	18	6
Nordströms	9	2	1	6	11-	13	5
Enik	9	2	1	6	4-	24	5
Uppl Motor	9	0	3	6	7-	16	3

Bahcokamraterna

Under hösten har Bahcokamraterna ordnat teaterresor till »My fair lady» och »Charleys tant» som båda varit mycket populära av anmälningssiffrorna att döma. Inte ens hälften av de som anmälde sig kunde beredas plats, men vi räknar med att under början av 1978 kunna få biljetter till ytterligare en föreställning av vardera. De biljetterna kommer då att i tur och ordning gå till dem som tidigare anmält sig och det innebär att vi tyvärr inte kan ta emot fler beställningar.

Under våren räknar vi dessutom med att kunna ordna resor till Casinorevyn och Kardemumma-kavalkaden och även något opera-besök. Ett nytt inslag i vårprogrammet blir en krogshow på Berns med Lasse o. Brasse dit vi har planerat att åka i januari.

Dakapo gratulerar

P.g.a. förändringar i den planerade utgivningen av Dakapo kom tyvärr inte alla födelsedagsbarn med i förra numret. Vi gratulerar dem därför retroaktivt och hoppas det går lika bra.

75 år

Erik Andersson	17 nov.
Ragnar Karlsson	27 nov.
Nils Johansson	11 dec.
Elis Blom	25 april

65 år

Helge Norderö	21 nov.
Sven Engdahl	14 jan.
Evert Wester	10 feb.
Ingvar Pettersson	3 april

50 år

Henry Eriksson	17 nov.
Karl-Erik Rönnewing	28 nov.
Dimitrios Tzintzis	6 dec.
Karl-Evert Karlsson	9 dec.
Helge Nordström	11 dec.
Tapani Irmgard	14 jan.
Olof Lindholm	18 jan.
Ove Wyöni	30 jan.
Harald Berggren	12 feb.
Henry Larsson	14 mars
Lyyli Pekola	20 mars
Ruth Hedberg	2 april